Disney

film TIMA BURTONA

Alicja w Krainie Czarów

Tytuł oryginalny:	Alice in Wonderland
Reżyseria:	Tim Burton
Scenariusz:	Linda Woolverton na podstawie powieści Lewisa Carrolla „Alicja w krainie czarów" i „Alicja po drugiej stronie lustra"

Wykonawcy:

Mia Wasikowska	Alicja Kingsleigh
Johnny Depp	Kapelusznik
Helena Bonham Carter	Czerwona Królowa
Crispin Glover	Skazeusz – Walet Kier
Anne Hathaway	Biała Królowa
Stephen Fry (głos)	Kot z Cheshire
Matt Lucas (głos)	Dyludyludi/Dyludyludam
Michael Sheen (głos)	Biały Królik
Alan Rickman (głos)	Absolem
Timothy Spall (głos)	posokowiec Bayard

Barbara Windsor (głos)	Mniamałyga
Christopher Lee (głos)	Żaberzwłok
Michael Gough (głos)	Dodo
Paul Whitehouse (głos)	Marcowy Zając
Muzyka:	Danny Elfman
Zdjęcia:	Dariusz Wolski
Efekty specjalne:	Ken Ralston
Montaż:	Chris Lebenzon
Scenografia:	Robert Stromberg
Dekoracje:	Stefan Dechant
Kostiumy:	Coleen Atwood
Producenci:	Richard D. Zanuck, Joe Roth, Suzanne Todd, Jennifer Todd
Producenci wykonawczy:	Peter Tobyansen, Chris Lebenzon
Produkcja:	Walt Disney Pictures – Roth Films – Zanuck Company – Team Todd – Tim Burton Productions, USA
Czas:	108 min.

Premiera światowa:	25.02.2010 r.
Premiera polska:	5.03.2010 r.
Dystrybucja w Polsce:	Forum Film Poland
Dozwolony od lat:	10

Polska wersja językowa

Cezary Pazura	Kapelusznik
Marta Wierzbicka	Alicja
Katarzyna Figura	Czerwona Królowa
Małgorzata Kożuchowska	Biała Królowa
Bartłomiej Topa	Skazeusz
Jan Wecsile	Dyludyludi/ Dyludyludam
Krzysztof Dracz	Biały Królik
Jan Peszek	Kot z Cheshire
Miłogost Reczek	Absolem
Jadwiga Jankowska-Cieślak	Mniamałyga
Grzegorz Pawlak	Marcowy Zając

oraz
Małgorzata Braunek, Anna Dereszowska, Dominika Kluźniak, Halina Łabonarska, Barbara Wrzesińska, Aleksander Bednarz, Franciszek Pieczka, Piotr Kozłowski, Mariusz Arno Jaworowski, Paweł Szczęsny, Zbigniew Konopka, Włodzimierz Bednarski i in.

Reżyseria: Wojciech Paszkowski

Dialogi polskie: Jan Wecsile

Opracowanie wersji polskiej:
SDI Media Studio Polska

Nagranie i montaż dźwięku w wersji polskiej:
Jarosław Wójcik, Anna Żarnecka

Kierownictwo produkcji: Beata Jankowska,
Urszula Nowocin

Mixing Studio: Shepperton International

Opieka artystyczna: Mariusz Arno Jaworowski

Produkcja polskiej wersji językowej:
Disney Character Voices International, Inc.

O filmie

Kiedy Alicja była małą dziewczynką, pobiegła za Białym Królikiem, wpadła do jego nory i niespodziewanie znalazła się w fantastycznym, dziwacznym świecie, gdzie żyły niezwykłe stwory, mówiące zwierzęta i śpiewające kwiaty, a mieszkańcy obchodzili nie-urodziny. Teraz Alicja ma już dziewiętnaście lat i grozi jej ślub ze śmiertelnie nudnym narzeczonym. Niespodziewanie powraca do tej niezwykłej krainy, by ponownie spotkać dawnych znajomych. Jest im potrzebna, bo pełne terroru rządy sprawuje tu bezwzględna Czerwona Królowa...

Każdy zna Alicję

Powieść autorstwa Lewisa Carrolla „Alicja w krainie czarów" („Alice's Adventures in Wonderland") została po raz pierwszy opublikowana w 1865 roku. Carroll to literacki pseudonim Charlesa Lutwidge'a Dodgsona (1832–1898). Był to brytyjski poeta, protestancki duchowny, matematyk, pisarz i fotograf. Przez lata wykładał matematykę w Church College w Oksfordzie. Napisał ponad 250 prac naukowych z dziedziny matematyki, logiki i kryptografii. Jednak do historii – nie tylko historii literatury – przeszedł głównie dzięki „Alicji…" oraz jej kontynuacji „Co Alicja zobaczyła po drugiej stronie lustra" („Through the Looking–Glass", 1871). Zasłużoną sławę zdobył też jego poemat „Polowanie na żmirłacza" („The Hunting of the Snark", 1874) uznawany wręcz za arcydzieło poezji absurdalnej. Pierwowzorem postaci Alicji była Alice Liddell (1852– 1934), córka dziekana oksfordzkiego kolegium Christ

Church. Carroll urządzał wielkie bale dla małych dziewczynek, na które zapraszał nawet po 100 dzieci. Gdy dojrzewały, tracił nimi zainteresowanie. Chętnie też fotografował dzieci. Niektórzy badacze sugerują, że pisarz wolał towarzystwo dzieci ze względu na swą wadę wymowy oraz dotkliwe migreny.

4 lipca 1862 roku odbyła się sławna potem wycieczka łodzią po Tamizie, w której uczestniczyli: wielebny Dodgson, wielebny Robinson Duckworth i trzy siostry – Lorina Charlotte Liddell (13 lat), Alice Pleasence Liddell (10 lat) oraz Edith Mary Liddell (8 lat). Wycieczka rozpoczęła się przy Folly Bridge, moście nad Tamizą w południowym Oksfordzie i zakończyła pięć mil dalej, w wiosce Godstow. Podczas rejsu Dodgson snuł opowieść, w której główną rolę odgrywała Alicja. Małym słuchaczkom ta historia bardzo się spodobała, a Alice poprosiła Dodgsona o spisanie jej. Uczynił to i 26 listopada 1864 roku dał jej manuskrypt „Przygód Alicji pod ziemią" („Alice's Adventures Under Ground").

Niektórzy badacze twórczości Carrolla, w tym Martin Gardner, spekulowali, że istniała wcześniejsza wersja, zniszczona przez samego autora, gdy napisał lepszą, bardziej rozbudowaną książkę, brak jednak na to przekonujących dowodów. Zgodnie z dziennikami Dodgsona, na wiosnę 1863 dał on nieukończony manuskrypt „Przygód Alicji pod ziemią" do przeczytania znajomemu bajkopisarzowi Henry'emu Kingsleyowi, który przyjął tekst z wielkim uznaniem. Pełen entuzjazmu namawiał panią Liddell, matkę dziewczynek, aby skłoniła autora do publikacji. Dodgson nie był jeszcze na to zdecydowany, dał do przeczytania swój utwór kolejnym znajomym, między innymi

swemu przyjacielowi i mentorowi George'owi MacDonaldowi (był to również twórca literatury dziecięcej). Okazało się, że jego dzieci także zachwyciły się fantastyczną opowieścią. MacDonald utwierdził więc Dodgsona w zamiarze publikacji utworu.

Zanim jeszcze został ukończony egzemplarz dla Alicji Liddell, oryginalny utwór rozrósł się z 18 do 35 tysięcy słów, głównie dzięki dodaniu epizodów o Kocie z Cheshire i Obłąkanej Herbatce. 4 lipca 1865 roku (dokładnie trzy lata po wycieczce) opowieść Dodgsona została opublikowana pod znanym dzisiaj tytułem, z doskonałymi ilustracjami Johna Tenniela.

Autor przyjął pseudonim Lewis Carroll. Używał go aż do śmierci, zdecydowanie oddzielając matematyczne dzieła naukowe i popularnonaukowe oraz prace o grach logicznych (te podpisywał prawdziwym nazwiskiem) od literatury pięknej, wydawanej pod pseudonimem. Autor odsyłał nawet nieprzeczytane listy, które przychodziły do Lewisa Carrolla na adres uniwersytetu.

Pierwsze wydanie książki liczyło 2 tysiące egzemplarzy, zostało jednak zniszczone, gdyż Tenniel miał poważne zastrzeżenia co do jakości druku (dziś znane są tylko 23 ocalałe kopie; 18 jest w posiadaniu różnych archiwów lub bibliotek, a pozostałe pięć jest w rękach prywatnych). Szybko na rynku pojawiło kolejne wydanie, wydrukowane w grudniu tego samego roku, lecz noszące datę 1866. Cały nakład błyskawicznie wyprzedano. Niezwykła powieść stała się rozchwytywaną literacką sensacją, utworem popularnym wśród dzieci, i docenianym przez dorosłych. Był to także potężny sukces handlowy. Za życia autora sprzedało się prawdopodobnie ponad 180 tysięcy

egzemplarzy książki, część wydań miała charakter piracki, trudny do oszacowania. Wśród pierwszych czytelników byli m.in. młody Oscar Wilde oraz królowa Wiktoria. Książka do dziś została przetłumaczona na 125 języków, miała po angielsku ponad 100 wydań. Powstały niezliczone adaptacje teatralne i filmowe.

Twórczość i życie Carrolla są do dziś szeroko komentowane. Karoline Leach w książce „In the Shadow of the Dreamchild" udowadniała, że Dodgson, wbrew obiegowym opiniom, nie przestawał interesować się losem swych małoletnich fotograficznych modelek, a kult dziecka jako wcielenia niewinności był powszechny w kulturze wiktoriańskiej. Przekonywała także, że rodzina zniszczyła część pamiętników pisarza, by ukryć jego związki z dorosłymi kobietami, między innymi z guwernantką Liddellów, a być może i z samą panią Liddell. Uwagę wielu komentatorów zwracała skłonność do makabry, niezwykła nawet w epoce wiktoriańskiej. Carroll interesował się kleptomanią, piromanią, skłonnościami samobójczymi. Uważał, że „obłęd powinien zostać zdefiniowany jako niezdolność do odróżniania snu od jawy". Znajomym dzieciom wysyłał instrukcję pozbawienia głowy kota lub testowania sztućców na sobie. Był to wyraz głębokiej schizofrenii tejże epoki. Dzieci i kobiety były traktowane niezwykle brutalnie.

Sam Dodgson nieraz manifestował głęboko konserwatywne poglądy, kpił na przykład dotkliwie z ruchu sufrażystek. Był piewcą pruderii, namawiał na przykład do cenzurowania Biblii dla dzieci, z książek wydzierał „podejrzane moralnie strony" i zabraniał pracy nad ilustracjami swych książek w niedzielę.

Jednocześnie twierdził, że „świętoszkowatość od lubieżności dzieli jeden krok”. Zabiegał jednakże o prawa zwierząt, znany był jego ostry sprzeciw wobec wiwisekcji. Odrzucał też doktrynę wiecznego potępienia. Surrealista André Breton uważał, że zamiłowanie do absurdu oraz makabry było wyrazem tych psychologicznych napięć, ich sublimacją.

Znanym wielbicielem twórczości Carrolla był Aleister Crowley, otoczony złą sławą okultysta, który uważał „Alicję...” za książkę pełną okultystycznych treści. Także to sprawiło, że w kręgach konserwatywnych utwory Carrolla do dziś traktowane są z dużą rezerwą. Później wielokrotnie doszukiwano się w niej okultystycznych elementów. Inna sprawa, że za ową makabrą stała już bogata tradycja literacka.

Tak czy inaczej, książki o Alicji uważane są za niezwykłe dokonanie i przełom nie tylko w literaturze dziecięcej, ponieważ funkcjonowały na dwóch poziomach odbioru: były równie atrakcyjne tak dla dzieci, jak i dla rodziców. Stały się wielkim źródłem inspiracji, nie tylko dla literatów. Były czczone przez surrealistów, słynny malarz Salvador Dali stworzył cykl trzynastu ilustracji do powieści, a w czasach kontrkultury stały się niezwykle popularne ze względu na rzekome aluzje do narkotycznych „podróży”. Do wątków z utworów Carrolla nawiązywali na przykład bardzo często Beatlesi, a utwór „White Rabbitt” zespołu Jefferson Airplane, opisujący narkotyczne doświadczenia, stał się jednym z nieoficjalnych hymnów hipisowskich.

Dziesiątki razy dokonywano przeróbek teatralnych dzieł Carrolla, także w formie musicalu, a nawet opery. Kino mierzyło się z prozą Carrolla wiele razy. Pierwszej adaptacji

dokonano już w 1903 roku (film zachował się tylko częściowo) w reżyserii Cecila Hepwortha i Percy Stowa. Odznaczał się on niezwykłą wręcz wiernością wobec słynnych ilustracji Johna Tenniela. Pionier kina amerykańskiego Edwin S. Porter (nakręcił między innymi pierwszy western „Napad na ekspres") przeniósł na ekran utwór Carrolla siedem lat później. Popularna była też amerykańska wersja aktorska z 1933 roku w reżyserii Normana Z. McLeoda, gdzie wystąpili: młody Gary Cooper, Cary Grant i słynny komik W.C. Fields. Pierwsza telewizyjna wersja powstała już w 1937 roku, w Anglii (reżyseria George More O'Ferrall), w 1949 roku Dallas Bower nakręcił dziś zapomnianą angielsko-francuską wersję animowaną, najwierniejszą książce. Zdjęcia do części aktorskiej tego filmu powstały w prawdziwym oksfordzkim ogrodzie Liddellów.

Natomiast najpopularniejsza stała się w wielu momentach odchodząca nie tylko od litery, ale i ducha utworów Carrolla animacja disnejowska z 1951 roku w reżyserii Clyde'a Geronimiego, Wilfreda Jacksona i Hamiltona Luske. Ten film spopularyzował w Ameryce ikonę Alicji jako blondyneczki w białym fartuszku i niebieskiej sukience. Twórcy tej wersji nawiązywali też pomysłowo do oryginalnych ilustracji Tenniela. Fabuła tego filmu (jak i większości adaptacji) opierała się na obydwu książkach o Alicji. W późniejszych latach powstał nawet musical… porno Buda Townsenda „Alice in Wonderland: An X-Rated Musical Fantasy" (1976). Nakręcono też polski musical „Alicja" (1977) w reżyserii Jerzego Gruzy.

Regularnie realizowano coraz to nowe wersje telewizyjne i animowane. Jednak w powszechnej opinii krytyki, nie

potrafiono z reguły oddać niepowtarzalnego charakteru i klimatu utworów Carrolla. Może dlatego, że na ogół nie dokonywali ich wybitni twórcy. Ale właśnie na scenie pojawił się Tim Burton…

Współczesny wizjoner i wielki klasyk

Burton to reżyser o niezwykłej wizualnej wyobraźni oraz erudyta zafascynowany literaturą i malarstwem okresu romantyzmu, horrorem, tradycjami ekspresjonizmu. Jest także doskonałym znawcą amerykańskiej kultury masowej, zwłaszcza filmów grozy i komiksów. Nic dziwnego, że zapragnął się zmierzyć z utworami Carrolla. *–Wniknęły one głęboko w naszą kulturę. Nawet ci, co nie czytali tych książek mają ich ustaloną wizję* – tłumaczył reżyser.

Johnny Depp, odtwórca roli Kapelusznika, przyznawał: – *Jestem wielkim wielbicielem tej powieści. Uważam, że się nie zestarzała. Zachowała zdumiewającą świeżość.* Scenarzystka Linda Woolverton dodawała zaś: – *Postaci są zabawne i mają w sobie dzikość. Możemy się w nich odnajdywać i przeglądać – w gniewie Czerwonej Królowej, zdumieniu Alicji, tragedii Kapelusznika. Była więc szansa na wielkie kino.* Producentka Jennifer Todd zgadzała się z nią: – *W obrazach i sytuacjach stworzonych przez Carrolla jest coś niezwykłego, wielka siła wyzwolonej wyobraźni, co przemawiało do pokoleń czytelników.*

Anne Hathaway, odtwórczyni roli Białej Królowej w wersji Burtona, zwracała uwagę na wieloznaczność postaci stworzonych przez pisarza. – *Myślę, że jest tyle interpretacji, ilu*

czytelników – mówiła. Reżyser podkreślał zaś znany, ale nieodmiennie intrygujący aspekt twórczości pisarza. – *Jego książki apelują do podświadomości. To ich wielka siła. Dotykał spraw, których świadomie wolelibyśmy nie poruszać. Moim zdaniem właśnie dlatego powstało już tyle wersji i wariacji na ten temat. W dotychczasowych filmach to zwykle opowieść o biernej dziewczynce, która spotyka szereg dziwacznych postaci. To nasunęło nam myśl, by nie trzymać się ściśle litery tej powieści, ale jej ducha.* Depp komentował: – *To jest osobista wizja Burtona, ale zrealizowana z wielkim szacunkiem dla oryginału. Jestem przekonany, że Carrollowi bardzo by się spodobała.*

Powrót po latach

Głównym pomysłem twórców filmu było to, że Alicja jako osoba, która ma właśnie przekroczyć próg dojrzałości, powraca do magicznej krainy, znanej jej z dzieciństwa. Woolverton przedstawiła ten pomysł producentom Joe Rothowi oraz Suzanne i Jennifer Todd. Bardzo im się spodobał. Roth wyznał, że ten koncept scenarzystki zrobił na nim wielkie wrażenie. – *Cała opowieść nabrała charakteru politycznej alegorii. Te istoty zamieszkujące fantastyczną krainę, Podziemie, to nie są szaleńcy, ale rodzaj rewolucjonistów. Zainteresowaliśmy pomysłem wytwórnię Disneya. Pozostało nam tylko wybrać reżysera. Miałem nadzieję, że uda się nam pozyskać Burtona.*

Burton śmiał się: – *Dali mi scenariusz i powiedzieli, że rzecz ma być nakręcona koniecznie w 3D. Jeszcze zanim dokładnie przeczytałem tekst, wiedziałem, że pomysł jest naprawdę intrygujący. Sugerował*

kształt filmu, odnosił się ściśle do książki a jednocześnie dawał wielką swobodę – to mi jak najbardziej odpowiadało.

Woolverton tak tłumaczyła swe widzenie głównej postaci: – *Alicja jest w naszym filmie dziewiętnastolatką. Ma zawrzeć małżeństwo i nie jest pewna, czy rzeczywiście powinna to uczynić. A w krainie Podziemia rządzi coraz bezwzględniej Czerwona Królowa. Jej mieszkańcy potrzebują Alicji. Okazuje się, że nastąpiła pomyłka – prawdziwa nazwa krainy brzmi Underland (Podziemie), a Alicja błędnie usłyszała ją jako Wonderland (Kraina Czarów, a może raczej dziwów).*

Burton tłumaczył*: – Nasza Alicja jest w wieku, w którym przekracza granicę dorosłości, jest niejako zawieszona pomiędzy dzieciństwem a następną epoką swego życia. Wtedy ostatecznie kształtuje się osobowość. Ta dziewczyna nie pasuje do pełnego hierarchii i podziałów wiktoriańskiego świata. Jest skupiona na swym życiu wewnętrznym, swej wyobraźni. Sztywna struktura społeczna tamtych czasów ją krępuje.*

O jej rękę zabiega syn lorda i lady Ascot, chłopak bardzo nudny. Alicja, podążając śladem Białego Królika, trafia do krainy, której obraz pamięta tylko z urywków snów. W koncepcji twórców ten świat nie jest wytworem fantazji, raczej równoległym światem. Znajdziemy w nim postaci z obu powieści Carrolla. Złe czasy nastały w Podziemiu, kiedy zaczęła nim rządzić Czerwona Królowa.

Bonham Carter tak mówiła na ten temat: – *Myślę, że Linda, poprzez pewne przesunięcie akcentów, wydobyła w pełni emocjonalny kontekst tej historii.* A Mia Wasikowska, filmowa Alicja, dodawała: – *Gdy poznajemy Alicję, niedobrze czuje się ona w swojej*

skórze. To, co ją spotyka w krainie, do której trafia, wzmacnia ją, pozwala jej uświadomić sobie, czego naprawdę pragnie, zbudować nową mocną tożsamość. Suzanne Todd mówiła: – *Myślę, że Tim Burton to ktoś na kształt współczesnego Disneya. Jest niepowtarzalny, imponuje równie silną, choć całkiem odmienną niż jego wielki poprzednik wyobraźnią.*

Prowokacyjna obsada

Producent Richard Zanuck wspominał, że kompletowanie obsady było długim i żmudnym procesem. Tym bardziej, że o roli Alicji marzyły dziesiątki, właściwie setki aktorek. Przesłuchano ich bardzo wiele, liczono na świeże twarze, które wniosą do roli naturalność i energię.

Burton zadecydował o zatrudnieniu wielce obiecującej, młodej australijskiej aktorki, Mii Wasikowskiej. – *Jej gra miała w sobie wielką naturalność i wysoką jakość, precyzję. Zobaczyłem to w jej oczach. I byłem pewny, że jest w stanie oddać wszelkie niuanse tej postaci.* Producentka Suzanne Todd zgadzała się z nim: – *To nie jest głupiutka czy frywolna Alicja. W jej grze wyraża się prawdziwa złożoność i wieloznaczność tej postaci.*

Młoda aktorka przyznawała, że ten występ był może największym wyzwaniem w jej dotychczasowej karierze: – *Każdy ma jakiś obraz Alicji i to powodowało, że odczuwałam wielką presję. Bo jest jasne, że nie sposób zadowolić wszystkich. A należało też pozostać sobą. I umieć bronić swoich aktorskich wyborów. Uważałam, że Alicja musi mieć wiele ze współczesnej nastolatki, a*

jednocześnie zachowywać cechy tej Alicji, którą pamiętamy z powieści Carrolla.

Depp komplementował młodą aktorkę: – *Jest trochę jak istota z innego świata i o to właśnie chodziło. Ma wielki wdzięk, słodycz – moim zdaniem to idealna Alicja.*

Jeśli chodzi o Kapelusznika, nie było wątpliwości, że po prostu musi zagrać go Depp, który od lat niezwykle owocnie współpracuje z Burtonem i doskonale się z reżyserem rozumie. To już przecież ich siódmy wspólny film. – *To fascynujące, jak talent Tima się rozwija i dojrzewa. Uważam, że praca z nim jest po prostu zaszczytem. Naszym wspólnym pomysłem, który wyłonił się z rozmów z Timem już na początku, było to, że wszystko co dotyczy Kapelusznika – jego ubrania, skóra, zachowanie, mimika – oddaje jego emocje, które dosłownie z niego promieniują, bo znajdują się niejako na powierzchni.*

Richard Zanuck stwierdził: – *Nie ulegało dla mnie wątpliwości, że tak naprawdę tylko Johnny potrafi to zagrać. Jego możliwości transformacji są zdumiewające. Nikt jak on nie potrafi być jednocześnie szalony, zabawny i wzruszający. To jeden z najwybitniejszych żyjących filmowych aktorów.*

Pracując nad rolą Depp odkrył, że ludzie produkujący kapelusze często cierpieli na zaburzenia psychiczne. A to dlatego, że w kleju, którego używali, była wysoka zawartość toksycznej rtęci. Kapelusznika wyposażono w pomarańczowe włosy, twarz jak u klowna i wielkie zielone oczy. Kapelusznik posługuje się kilkoma odmiennymi akcentami, zachowuje się jakby miał rozszczepienie osobowości. – *To wynika z jego wielkiej*

wrażliwości – tłumaczył aktor. – *Tak reaguje na niebezpieczeństwo, zmienia osobowości.*

Czerwoną Królową rządzącą bezlitośnie krainą Podziemia zagrała partnerka życiowa reżysera, Angielka Helena Bonham Carter („Miłość i śmierć w Wenecji", „Podziemny krąg"), również, jak i Depp, regularnie występująca w filmach Burtona. – *W rządach Czerwonej Królowej nie ma prawa ani sprawiedliwości. Jest tylko terror. Ścinanie głów – oto jej stała recepta na wszelkie problemy* – mówiła aktorka. Joe Roth komentował: – *Helena jest nieustraszoną aktorką. Nie miała oporów, by zgrać prawdziwie demoniczną postać, właściwie kogoś na kształt ogra. A jednocześnie czyni to z wdziękiem laleczki.*

Głowę bohaterki powiększono komputerowo dwukrotnie. Ale i tak codziennie aktorka musiała spędzać trzy godziny na fotelu charakteryzatora. – *Nic nie szkodzi* – śmiała się. – *Taka była cena za to, by stać się królową, a ja bardzo lubiłam nią być. Gorsze było, że właściwie każdego dnia zdjęć, gdzieś koło dziesiątej traciłam głos, bo przedtem musiałam bez ustanku krzyczeć: Zetnijcie mu głowę! Zetnijcie mu głowę! To mocno wyczerpujące ciągle wychodzić z siebie i wybuchać takim gniewem.*

Miranę, Białą Królową, zagrała Anne Hathaway („Diabeł ubiera się u Prady"). Biała Królowa jest urocza i łagodna, ma jednak też ukrytą mroczniejszą scenę swej osobowości. – *Wyobraziłam sobie ją jako punkówę, wegetariankę i pacyfistkę* – mówiła aktorka. – *A więc słuchałam mnóstwo Blondie, oglądałam filmy z Gretą Garbo oraz plastyczne prace minimalisty Dana Flavina. Moja bohaterka ma też w sobie ciut z Normy Desmond, bohaterki „Bulwaru Zachodzącego Słońca".* Tak efekt wysiłków koleżanki z planu komentował Depp: – *Sunęła z pewną powolnością, jakby płynęła.*

Wyglądała tak, jakby poruszała się na kółkach. A jej ręce żyły własnym życiem, zaczynały mówić, zanim ona sama otworzyła usta.

Waleta Kier, przybocznego Czerwonej Królowej, zagrał Crispin Glover, aktor, muzyk, pisarz, twórca galerii ekscentrycznych postaci, pamiętny między innymi z „Powrotu do przyszłości" czy „The Doors". – *Spotkałem go pierwszy raz w latach 80.* – wspominał reżyser. – *Moim zdaniem to prawdziwy człowiek renesansu. Jest wielu ludzi grających w filmach i kręcących filmy, ale Crispin to ktoś naprawdę wyjątkowy. Bo to, co robi jako artysta i to, jak żyje stanowi jedność i jest wyrazem wielkiej, doprawdy rzadkiej, wewnętrznej wolności. A w dodatku ma bardzo przyjemną ekranową prezencję.*

Depp, który pracował już z Gloverem kilkakrotnie (między innymi w „Truposzu" Jima Jarmuscha) przyznał, że zawsze go podziwiał: – *W jego podejściu do gry jest coś rewolucyjnego. Wnosi na ekran mroczną charyzmę gwiazdy rockowej, wygląda trochę jak Harry Patch, aktor za lat 50., słynny z ról gangsterów.*

Rolę niezwykłych braci Dyludyludi/Dyludyludam powierzono Mattowi Lucasowi („Wysyp żywych trupów"). Tak aktor mówił o swej koncepcji roli: – *Wyobraziłem sobie braci jako nieznośne wiktoriańskie dzieci. A więc było łatwo mi to zagrać, bo sam po trosze czuję się dzieciakiem.* Oczarowany Burton entuzjazmował się: – *Niezwykle gładko przechodził od jednej postaci do drugiej. Ma niezwykły komediowy dar!*

Ach, co za głosy!

– Bardzo ważne było dla mnie, by uzyskać ten niepowtarzalny brytyjski koloryt naszej opowieści. Dlatego poprosiłem, by postaciom wygenerowanym w komputerze głosu użyczyli angielscy aktorzy, których zawsze podziwiałem – opowiadał Burton.

A była to plejada znakomitych nazwisk: Alan Rickman jako Absolem, Michael Sheen jako Biały Królik, Stephen Fry jako Kot z Cheshire, Timothy Spall jako Bayard, Barbara Windsor jako Mniamałyga (w oryginale Dormouse), weteran Christopher Lee jako Żaberzwłok (w oryginale Jabberwocky), Michael Gough jako Dodo oraz Paul Whitehouse jako Marcowy Zając.

Burton podkreślał, że bardzo zależało mu, aby nie pojawiała się przepaść pomiędzy postaciami animowanymi i aktorskimi. – *Ten świat miał być spójny, dlatego musiałem pozyskać aktorów, którzy by nadali prawdziwe życie tym fantazyjnym postaciom. Mam nadzieję, że mi się to udało.* Michael Sheen (pamiętny Tony Blair w „Królowej”) miał do zagrania partię Białego Królika. – *Trzeba było odnaleźć właściwy ton* – wspominał. – *Większość postaci w „Alicji” zachowuje się wielce elegancko. Z elegancją w stylu z dolnej klasy średniej.*

Burton: Szaleństwo i metoda

Jednym z powodów, dla których reżyser bez większych wahań przyjął propozycję ekranizacji klasycznych utworów Carrolla, była niezwykła, także wizualna wyobraźnia autora książek o Alicji. – *Jestem przekonany, że każdy widz ma jakąś wizję świata*

Alicji, jest ona zapewne zazwyczaj dość jasna, przypominająca animowany film. Nasz pomysł był nieco inny: Alicja już tu była, teraz wraca w stanie lekkiej depresji, więc ten świat wygląda jak nieco nawiedzony – komentował reżyser.

– To jest świat zachwycający, zabawny, ale i nieco dziwaczny – tłumaczył producent Zanuck. *– I oczywiście, jak zwykle w filmach Tima, dopracowany do najdrobniejszego szczegółu. By dostrzec wszystkie istotne detale, trzeba powrócić jeszcze raz. Ta zachwycająca, jak myślę, egzotyczna wizja, która powstała w umyśle Tima jest wizualnie olśniewająca.*

Robert Stromberg, scenograf, tak opisywał sposób pracy nad tworzeniem obrazu Podziemia: – *Wróciliśmy do źródeł. Na wielkiej ścianie zgromadziliśmy mnóstwo klasycznych ilustracji do książek Carrolla różnego autorstwa, które powstawały przez lata. Zastanawialiśmy się nad ich specyfiką i klimatem. Naszym założeniem było dochowanie wierności książce, a zarazem zabranie widzów w miejsce, którego nigdy jeszcze nie widzieli.*

Todd Cherniawsky, scenograf, dodawał: – *Ilustracje do oryginalnego wydania „Alicji…" stanowiły dla nas bardzo ważny drogowskaz. Wykorzystaliśmy je w scenach retrospekcji Alicji, ale w głównym filmie fantastyczny świat ma charakter o wiele bardziej burtonowski.*

Według koncepcji Burtona fantastyczny świat pod bezwzględnymi rządami Czerwonej Królowej stracił częściowo barwy. Oto co mówił na ten temat Cherniawsky: – *Nasze początkowe projekty były intensywne kolorystycznie. Tim powiedział jednak: to wygląda bardzo ładnie, ale wolałbym podobne obrazy zobaczyć na końcu filmu. W tej sytuacji zmieniliśmy nasze podejście:*

Tim planował opowieść o zagrożeniu i wyzwalaniu się z niego. Źródłem inspiracji stała się dla nas fotografia z czasów II wojny światowej przedstawiająca rodzinę pijącą herbatę przed swoim domem, z posępną panoramą Londynu w tle. Użyliśmy złamanych barw, dopiero z czasem, gdy w Podziemiu sprawy zaczynały mieć się lepiej, pojawiało się stopniowo coraz więcej barw i światła. Burton komentował: *– Jak w każdej baśni, mamy tu wyraźny podział na dobro i zło. Ale w tym przypadku nie jest on tak jednoznaczny i ostry. I to właśnie bardzo mi się spodobało.*

Magia i technika

W filmie harmonijnie połączono tradycyjne sekwencje aktorskie, te grane na „green screenie", efekty komputerowe oraz 3D. Ken Ralston, odpowiedzialny za efekty specjalne, powiedział, że zdecydowano, iż należy połączyć wszystkie te techniki, by udało się spełnić wizję Burtona. – *Pragnęliśmy, by widzowie poczuli się porwani w podróż, chcieliśmy ich zabrać do dziwnego świata* – tłumaczył Ralston.

To wręcz legendarna postać, wielki innowator. Był jednym ze współzałożycieli słynnej firmy Industrial Light and Magic George'a Lucasa, pracował między innymi przy „Gwiezdnych wojnach", „Powrocie do przyszłości", „Forreście Gumpie" czy „Beowulfie". Jest laureatem czterech Oscarów.

Sceny rozgrywające się w realnym świecie nakręcono w Cornwell w Anglii, wszystkie zaś sceny z Podziemia nakręcono w green-screen stages w Culver Studios w Los Angeles. Otoczenie dodano komputerowo w postprodukcji.

Jednym z wielkich wyzwań było sfilmowanie powiększonej dwukrotnie głowy Czerwonej Królowej, tak by wyglądało to jak najbardziej naturalnie. W tym celu skonstruowano dwa systemy skomplikowanych kamer. Najwięcej trudności sprawiła szyja Królowej.

Z kolei jeśli chodzi o Kapelusznika, dużym wyzwaniem były jego oczy. – *Jeśli byśmy przesadzili, wyglądałyby jak z kreskówki. A jeśli byśmy postąpili zbyt delikatnie, efekt byłby po prostu niedostrzegalny* – wyjaśniał Tom Peitzman, reżyser efektów wizualnych. Starano się też oddać zmiany nastroju bohatera – gdy jest przygnębiony, pojawiają się szare cienie, gdy jest w dobrym nastroju – rozkwita i wibruje.

Crispin Glover musiał posługiwać się specjalnymi szczudłami, ponieważ tylko jego głowa grała, a Matt Lucas miał specjalny, szczelny zielony kostium, wszędzie prócz głowy. Wszyscy aktorzy musieli natężyć całą swą wyobraźnię, bo na planie był tylko wielki zielony ekran oraz partnerzy, też w zielonych ubraniach.

Różnica rozmiarów postaci przysparzała wielkich kłopotów. Ralston tłumaczył: – *Zwykle robi się to tak: filmujesz Kapelusznika, a potem Alicję. Ale w szczególnie ważnych scenach postępowaliśmy inaczej. Kręciliśmy obie postaci naraz. To było naprawdę trudne.* Operator Dariusz Wolski („Fan", „Piraci z Karaibów") podsumowywał: – *Jeśli ktoś mnie pyta, jak nakręciliśmy ten film, odpowiadam pytaniem: A które ujęcie?* Kręcono w technice 2D, a potem dokonywano konwersji na 3D. Burton uważał bowiem, że przyspiesza to pracę, a jakość zdjęć jest identyczna. Nowy film Burtona był niezwykłym przedsięwzięciem technicznym, ale reżyser i inni twórcy filmu podkreślali, że technika zawsze

jest tylko środkiem do celu. A tym celem była – jak zwykle w jego przypadku – „tajemnicza, magiczna podróż” w świat nieokiełznanej wyobraźni.

Ciekawe i niezwykłe

BOSKA CHATA – londyński gabinet reżysera Tima Burtona należał wcześniej do Arthura Rackhama, słynnego ilustratora książek, twórcy barwnych rysunków do wydania „Przygód Alicji w krainie czarów” z 1907 roku.

ALMOST ALICE — dwupłytowy album, na którym znajdziemy ścieżkę dźwiękową z filmu (muzykę skomponował stale współpracujący z Burtonem Danny Elfman) oraz „Almost Alice” – kompilację, w skład której wchodzi końcowy utwór zatytułowany „Alice”, napisany i wykonywany przez popularną Avril Lavigne, a także piosenki zainspirowane filmem, wykonywane przez takie zespoły, jak All American Rejects, 3OH!3, Roberta Smitha, czyli lidera the Cure, grupy Franz Ferdinand i Shinedown. Tytuł albumu, „Almost Alice” („Prawie Alicja”), jest cytatem z filmu. Całe Podziemie oczekiwało powrotu Alicji, odkąd po raz pierwszy odwiedziła to bajkowe miejsce, jednak kiedy wraca, nikt – łącznie z Alicją – nie wierzy, że to ona jest tą pewną siebie i zadziorną dziewczynką, którą kiedyś znali. Ostatecznie mądry Pan Gąsienica mówi jej, że jest ona *prawie* Alicją.

WYGLĄD JOHNNY’EGO DEPPA — Johnny Depp zawsze bardzo długo przygotowuje się do każdej roli. W przypadku szalonego Kapelusznika nie było inaczej. Na długo przed

rozpoczęciem produkcji Depp zaczął malować akwarelami portrety Kapelusznika, powstałe w jego wyobraźni. Okazało się, że wizje Deppa nie odbiegały zasadniczo od pomysłu reżysera Tima Burtona.

PIERŚCIEŃ NASTROJU KAPELUSZNIKA — Kapelusznik doznał zatrucia rtęcią, co często spotykało kapeluszników, którzy w swej pracy używali substancji chemicznych. Depp i Burton sprawili, że szaleństwo Kapelusznika jest jeszcze silniejsze, podkreślili bowiem huśtawkę jego nastrojów poprzez makijaż i garderobę, kreując w ten sposób wirtualny ludzki pierścień nastroju (zmieniający kolor pod wpływem humoru).

ZMIANY — Mia Wasikowska, której przypadła rola Alicji, ma 162 cm wzrostu, jednak jej bohaterka podczas pobytu w Krainie Czarów kilkakrotnie rośnie i maleje. Najpierw mierzy 15 centymetrów, aby po chwili urosnąć do 60 cm, a następnie do 2,5 m; pułap wyniósł 6 metrów. Producenci ciężko pracowali, stosując praktyczne metody zamiast efektów specjalnych; niekiedy Alicja musiała wejść na skrzynkę po jabłkach, aby stać się wyższa od wszystkich wokół.

WYPIJ MNIE! — eliksir, który Alicja pije, aby się skurczyć, nazywa się Pishsolver. Ciasto, które musi zjeść, aby urosnąć, to Upelkuchen.

FUTTER-CO? — Futterwacken jest określeniem, opisującym spontaniczny taniec radości, wykonywany przez mieszkańców Podziemia. Kompozytor Danny Elfman nie mógł wyjść ze zdumienia, gdy przyszła pora na skomponowanie muzyki do tego tańca. Napisał dla reżysera cztery różne utwory, każdy zabawny i unikatowy i, jak twierdzi Elfman, „przekraczający granice dopuszczalności".

BLIŹNIACY DYLUDYLUDI/DYLUDYLUDAM — aktor Matt Lucas otrzymał rolę braci Dyludylu, pulchnych bliźniaków, którzy nieustannie się ze sobą sprzeczają. Nikt, oprócz nich samych, nie jest w stanie zrozumieć ich zagmatwanego jazgotu. Mimo wszystko, Lucas nie był w stanie jednocześnie grać ich obu. Do roli Dama zaangażowano Ethana Cohena, podczas gdy Lucas wcielił się w rolę Di (obaj aktorzy mieli zamieniać się rolami podczas filmowania). Ostatecznie jednak Cohen nie pojawił się na ekranie.

BANDZIERCHLAST — ten obrzydliwy, śliniący się, cuchnący stwór ma wielkie, brudne cielsko i spłaszczony, bezzębny pysk wściekłego buldoga. Potwór pozostawia Alicji bolesną pamiątkę po okrutnych rządach Czerwonej Królowej.

PRZYMIARKI — projektantka kostiumów Colleen Atwood miała mnóstwo roboty, gdy przyszło do szycia strojów dla zmieniającej swe rozmiary Alicji. Mia Wasikowska ma bardzo zróżnicowaną garderobę; niektóre ubrania sprawiają wrażenie, jakby zostały stworzone z firanek Czerwonej Królowej, czy też ze zbroi. Atwood musiała znaleźć różne materiały i wykonać takie kostiumy dla Mii, które pomogłyby przedstawić zmiany jej rozmiaru.

GŁOWA — Crispin Glover wcielił się w postać Skazeusza, Waleta Kier, jednak w filmie pojawia się tylko jego głowa. Ciało postaci, która mierzy 2,30 m, zostało wygenerowane przez komputer. Podczas zdjęć Glover nosił zielony garnitur i chodził na szczudłach, aby wyglądać na wyższego. Jego twarz została całkowicie pokryta makijażem (łącznie z przepaską i blizną). W ostatecznej wersji cały kostium Skazeusza, jego ciało, a nawet peleryna są wygenerowane komputerowo. Jedynie twarz jest prawdziwa.

TWARZ — każdego ranka Helena Bonham Carter spędzała trzy godziny na nakładaniu makijażu, aby przeistoczyć się w złą Czerwoną Królową. Ekspertka od makijażu Vallie O'Reilly pokrywała twarz aktorki białym pudrem, nakładała jej mnóstwo niebieskiego cienia do powiek, malowała brwi i usta w kształcie serca. Ekipa zajmująca się efektami specjalnymi powiększyła głowę Bohnam Carter na etapie postprodukcji, tworząc ostateczny wizerunek Królowej o wielkiej głowie.

NIESPODZIANKA NA PODESZWIE — projektantka kostiumów Colleen Atwood dodała czerwone serce do podeszew butów Czerwonej Królowej, widoczne, gdy rozpieszczona monarchini kładzie nogi na żywym podnóżku ze świni.

KŁOPOT ZE SZCZUDŁAMI — po tym, jak Crispin Glover, który podczas produkcji spędził sporo czasu na szczudłach, skręcił nogę w kostce, na planie towarzyszyli mu kaskaderzy, przebrani na zielono, jedynie po to, aby złapać aktora w razie upadku.

MARCHEWKA GWOŹDZIEM PROGRAMU — Tim Burton chciał, aby zwierzęta w Krainie Czarów wyglądały jak żywe stworzenia, nie zaś animowane. Dlatego też, zanim stworzono postać Białego Królika, animatorzy spędzili cały dzień w schronisku dla opuszczonych królików, obserwując zachowanie zwierząt i kręcąc materiał filmowy, aby wychwycić szczegóły zachowań królików, jak żucie i poruszanie nosami.

KRÓL EFEKTÓW SPECJALNYCH — Ken Ralston i jego ekipa wykonali ponad 2500 ujęć z efektami specjalnymi. Chociaż zespół zastosował kombinację live action, animacji i mnóstwa innych technik, to jednak technika motion capture nie znalazła zastosowania w filmie.

W ZIELENI — aby umieścić w filmie postaci wykreowane cyfrowo, producenci stosowali sylwetki wycięte z tektury, modele naturalnej wielkości albo uciekali się do postaci w zieleni, aby pomóc aktorom odpowiednio reagować.

WŁOS SIĘ JEŻY — gdy animatorzy przyglądali się zdjęciom prawdziwych gąsienic, mających służyć za punkt odniesienia, zauważyli, że stworzonka te są owłosione. Dlatego też Absolem, czyli Pan Gąsienica, ma całkiem bujną czuprynę, wygenerowaną komputerowo.

CO JEST PRAWDZIWE? — bardzo niewiele dekoracji zostało zbudowanych od zera w Krainie Czarów. Właściwie jedynie trzy wersje Okrągłego Holu (gdzie Alicja ląduje po tym, jak wpada do króliczej nory) oraz loch Czerwonej Królowej były autentyczne. Reszta to efekt użycia technologii cyfrowej.

OCZY MAJĄ TO „COŚ" — oczy Kapelusznika zostały nieco powiększone i stały się o 10-15 procent większe, niż oczy Johnny'ego Deppa.

UŻYJ SIECI — gdy animatorzy rozpoczęli projektowanie Dodo, ich pierwszym źródłem inspiracji była wyszukiwarka Google Image Search, a następnie Muzeum Historii Naturalnej w Londynie.

Kto jest kim w świecie Alicji

ALICJA (Mia Wasikowska, w polskiej wersji Marta Wierzbicka) to 19-letnia dziewczyna, która zastanawia się nad swoją przyszłością. Jest niezależna; czuje się uwięziona wśród arystokratek z wiktoriańskiego Londynu, osób o wąskich horyzontach. Alicja Kingsleigh nie jest do końca pewna, jak

pogodzić swe marzenia z oczekiwaniami jej bliskich... Po śmierci ukochanego ojca Alicji odbywa się garden party, na którym bohaterka pojawia się ze swoją matką i siostrą. Nie wie jednak, że podczas przyjęcia mają się odbyć jej zaręczyny. W momencie, gdy nudny i arogancki Hamish Ascot oświadcza się Alicji, dziewczyna zauważa Białego Królika w kamizelce i z kieszonkowym zegarkiem, biegającego po ogrodzie. Natychmiast rzuca się w pościg za zwierzątkiem i poprzez króliczą norę dostaje się do Podziemia, miejsca, które po raz pierwszy odwiedziła, będąc jeszcze dzieckiem (nazywała je Krainą Czarów). Choć nie pamięta ani krainy, ani jej mieszkańców, spotyka przyjaciół z dzieciństwa – gąsienicę Absolema, Kota z Cheshire, Dyludyludi i Dyludyludam, no i oczywiście szalonego Kapelusznika – i poszukuje swego przeznaczenia.

KAPELUSZNIK (Johnny Depp, w polskiej wersji Cezary Pazura) nie nosi serca na dłoni — jego ciągle zmieniający się nastrój jest widoczny w jego ubiorze i na jego twarzy. Z niecierpliwością oczekuje powrotu Alicji – to właśnie on jest najprawdopodobniej jej najlepszym przyjacielem, który wierzy w nią nawet wtedy, gdy nikt inny nie ma już nadziei. Nie boi się nikogo, chroni ją, narażając siebie samego. Kiedyś był dumnym kapelusznikiem Białej Królowej, został jednak zatruty rtęcią podczas pracy i dziś nie czuje się najlepiej.

KOT Z CHESHIRE (głos podkłada Stephen Fry, w polskiej wersji Jan Peszek) jest wytwornym, pręgowanym kotem, obdarzonym umiejętnością teleportacji. Ma spokojną, swobodną zmysłowość oraz uwodzicielski uśmiech, którym maskuje tchórzostwo. Alicja poznaje Kota, gdy jego głowa

pojawia się podczas ataku złego Bandzierchlasta w Tugley Wood. Kot chce wylizać rany na jej ręce i w ten sposób oczyścić je. Alicja odmawia, ale udaje się z nim na Obłędną Herbatkę do Kapelusznika. Podczas przyjęcia gospodarz obwinia Kota o to, że opuścił Krainę w dniu, w którym Czerwona Królowa objęła władzę. Za pomocą cylindra, a także swych niezwykłych umiejętności, Kotu udaje się odkupić winy.

MARCOWY ZAJĄC (głos podkłada Paul Whitehouse, w polskiej wersji Grzegorz Pawlak) – to do jego domu Kapelusznik zaprasza gości na herbatę. Ogarnięty paranoją, pełen niepokoju i lekko zwariowany, wiecznie wykręca łapy i uszy; rzuca też dzbankami do herbaty i innymi przedmiotami. Jest miłośnikiem dobrej kuchni i jednym z niewielu mieszkańców Podziemia, którym udaje się wyrwać ze szponów Czerwonej Królowej.

ZELŻBIETA, CZERWONA KRÓLOWA (Helena Bonham Carter, w polskiej wersji Katarzyna Figura) jest władczynią Podziemia, trzymającą całą Krainę żelazną ręką. Ze swoją ogromną głową, wybuchowym charakterem i skłonnością do skazywania ludzi na ścięcie, terroryzuje poddanych. – *Ona z pewnością ma problemy emocjonalne* – mówi Bonham Carter. – *Traci cierpliwość z byle powodu. Jej napady złości przypominają zachowanie dwuletniego dziecka*. Jej młodsza siostra, Biała Królowa, ma zamiar pozbawić ją tronu i korony, które Czerwona Królowa zagarnęła dla siebie.

WALET KIER – SKAZEUSZ (Crispin Glover, w polskiej wersji Bartłomiej Topa) jest dowódcą armii Czerwonej Królowej. Mierzy ponad dwa metry, jego twarz pokrywają

blizny, a jego lewe oko przykrywa przepaska w kształcie serca. Skazeusz to arogancki, cwany osobnik, ślepo posłuszny Czerwonej Królowej. Tylko on jest w stanie ją uspokoić i zapobiec huśtawce jej nastrojów. – *Skazeusz jest kimś więcej, niż tylko dowódcą wojsk Czerwonej Królowej. Ponieważ jego pani gwałtownie reaguje na poczynania swoich poddanych, on musi zachowywać się bardzo dyplomatycznie* – mówi Glover. Mroczna strona jego charakteru wyłania się z ciemności korytarzy zamku...

BIAŁY KRÓLIK (głos Michaela Sheena, w polskiej wersji Krzysztof Dracz) zawsze się spóźnia, za każdym razem dokądś się spieszy, ciągle dokądś pędzi. Obarczony zadaniem odnalezienia Alicji i ponownego sprowadzenia jej do Podziemia, aby mogła wypełnić swoją misję ocalenia Krainy, zjawia się na przyjęciu ogrodowym, aby dziewczyna przez króliczą norę wróciła do przyjaciół z dzieciństwa. – *To bohater pełen ciepła* – wyznaje Sheen – *lecz jednocześnie potrafi być pedantyczny i surowy w stosunku do Alicji. Jest nerwowy, zawsze obawia się, że dokądś nie zdąży. Czas jest dla niego niezmiernie ważnym czynnikiem, ale w razie potrzeby potrafi być bardzo odważny.*

MNIAMAŁYGA (głos Barbary Windsor, w polskiej wersji Jadwiga Jankowska-Cieślak) jest zawadiacką myszą, która nosi bryczesy. Nie jest w stanie uwierzyć, że Biały Królik odnalazł właściwą Alicję – tę, która jest w stanie przywrócić Podziemiu jego dawny blask. Cieszy się, gdy może użyć szpilki od kapelusza, aby ukłuć biedną dziewczynę w łokieć, gdy ta będzie twierdzić, że to tylko sen. Ale właśnie to małe zwierzątko przychodzi na ratunek Alicji, gdy grozi jej

niebezpieczeństwo ze strony okrutnego stwora Bandzierchlasta. Lojalność myszy względem Kapelusznika jest niekwestionowana – nie zawaha się stanąć u jego boku nawet w obliczu śmierci.

ABSOLEM, PAN GĄSIENICA (głos Alana Rickmana, w polskiej wersji Miłogost Reczek) jest wszechwiedzącym i jedynym strażnikiem Wyroczni, starożytnego dokumentu, który opisuje każde znaczące wydarzenie w Podziemiu, mające miejsce w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości. Biały Królik oraz Dyludyludi i Dyludyludam zabierają Alicję na spotkanie z Absolemem, aby upewnić się, czy rzeczywiście jest ona tą samą dziewczynką, która odwiedziła Podziemie jako dziecko i czy to jej przeznaczeniem jest pomóc mieszkańcom Krainy. Docierają do pełnego grzybów lasu, spowitego gęstym dymem. Na miejscu zastają potężną, siedzącą na czubku grzyba gąsienicę. Kilkakrotnie Absolem zmusza Alicję do tego, aby lepiej poznała samą siebie, zadając jej to samo podchwytliwe pytanie: Kim jesteś?

MIRANA, BIAŁA KRÓLOWA (Anne Hathaway, w polskiej wersji Małgorzata Kożuchowska) jest młodszą siostrą Czerwonej Królowej. Wydaje się być samą słodyczą, jednak w głębi jej duszy kryje się również nieco mroku. – *Nie powinniśmy zapominać o tym, że ma w sobie te same geny, co Czerwona Królowa* – mówi Hathaway. – *Ciemna strona ją pociąga, ale boi się pójść zbyt daleko złą ścieżką, dlatego też stara się sprawiać wrażenie osoby dobrej i szczęśliwej.* Gdy Alicja wraca do Podziemia, Biała Królowa bierze ją pod swoje skrzydła, ofiarowując ochronę, chociaż jej intencje nie są całkowicie altruistyczne.

DYLUDYLUDI i DYLUDYLUDAM (Matt Lucas, w polskiej wersji Jan Wecsile) są pulchnymi bliźniakami, którzy nigdy się ze sobą nie zgadzają, a ich zagmatwany trajkot nie ma żadnego sensu dla nikogo, oprócz nich samych. Po przybyciu do Podziemia Alicja udaje się do braci po dalsze wskazówki. Niewinni i infantylni, kochani i uroczy, mają dobre intencje, ale ich pomoc jest zaledwie symboliczna, ponieważ ich sposób mówienia jest jedną wielką zagadką.

BANDZIERCHALST jest obrzydliwym, śliniącym się, cuchnącym stworem, o wielkim, brudnym cielsku i spłaszczonej twarzy, przypominającej pysk buldoga. Uderzenie jego długich szponów pozostawia Alicji bolesną pamiątkę po okrutnych rządach Czerwonej Królowej.

POSOKOWIEC BAYARD (głos Timothy'ego Spalla, w polskiej wersji Zbigniew Konopka) służy Czerwonej Królowej, lecz wbrew własnej woli. Obawia się, że jego uwięzionej wraz ze szczeniakami żonie stanie się krzywda, jeśli nie będzie wypełniał rozkazów Skazeusza. Dowodzi swojej potajemnej lojalności wobec ruchu oporu w Podziemiu, stając się zarówno sojusznikiem Alicji, jak i dość przydatnym środkiem transportu.

DODO (głos Michaela Gough, w polskiej wersji językowej Włodzimierz Bednarski) jest jednym z pierwszych mieszkańców Podziemia, którego Alicja spotyka, przybywając do baśniowej Krainy. Jest również jednym z najstarszych bohaterów. Nosi okulary i chodzi o lasce. Spokojny, mądry, kładzie kres sprzeczce mieszkańców Podziemia na temat

tożsamości Alicji, sugerując przedstawienie jej Absolemowi, który jest jeszcze mądrzejszy od niego.

O aktorach

Johnny Depp (Kapelusznik)

Właściwie John Christopher Depp III. Charyzmatyczny amerykański aktor i muzyk, próbujący swych sił także w reżyserii. Urodził się 9.06.1963 roku w Owensboro w Kentucky. Wychował się w Miramar na Florydzie, gdzie rozpoczął występy w zespole rockowym The Kids jako gitarzysta. W połowie lat 80., gdy zespół się rozpadł, za namową przyjaciela rozpoczął karierę aktorską i osiągnął sukces w serialu „21 Jump Street" (zagrał policjanta udającego ucznia szkoły średniej). Jego nazwisko łączono z wieloma hollywoodzkimi pięknościami, m.in. z Sherilyn Fenn, Winoną Ryder i Kate Moss. Obecnie jest związany z francuską aktorką i piosenkarką Vanessą Paradis. Nadal działa jako muzyk w swoim zespole. Wziął także udział w nagraniach dwóch płyt Oasis i Shane'a McGowana (dawnego wokalisty grupy The Pogues).

Filmografia:
1984 – Koszmar z Ulicy Wiązów (A Nightmare on Elm Street), 1985 – Hotel w kurorcie (Private Resort), 1986 – Pluton (Platoon), Slow Burn, 1990 – Beksa (Cry-Baby), Edward Nożycoręki (Edward Scissorhands), 1991 – Freddy nie żyje – koniec koszmaru (Freddy's Dead: The Final Nightmare), 1992 – American Dreamers, 1993 – Arizona Dream (Arizona Dream), Benny & Joon (wideo, TVP: Benny i Joon), Co gryzie Gilberta

Grape'a? (What's Eating Gilbert Grape?), 1994 – Ed Wood (Ed Wood), The Vicar of Dibley (serial TV), 1995 – Don Juan DeMarco (Don Juan DeMarco), Na żywo (Nick of Time), 1996 – Truposz (Dead Man), Cannes Man, 1997 – Donnie Brasco (Donnie Brasco), Odważny (Brave, także reżyseria), 1998 – Las Vegas Parano (Fear and Loathing in Las Vegas), Los Angeles Without A Map (Canal+, TVP: Bez mapy L.A.), 1999 – Żona astronauty (Astronaut's Wife), Jeździec bez głowy (Sleepy Hollow), The Source, 2000 – Czekolada (Chocolat), Dziewiąte wrota (The Ninth Gate), Before Night Falls (DVD: Zanim zapadnie noc), 2001 – Człowiek, który płakał (The Man Who Cried), 2002 – Z piekła rodem (From Hell), Blow (Blow), Lost in La Mancha (dok., Canal +: Zagubiony w La Manchy), 2003 – Piraci z Karaibów. Klątwa Czarnej Perły (Pirates of the Caribbean. The Curse of the Black Pearl), Pewnego razu w Meksyku: Desperado 2 (Once Upon a Time in Mexico), 2004 – Sekretne okno (Secret Window, Secret Garden), King of the Hill (serial TV, odc. Hank's Back, tylko głos), Il se marièrent et eurent beaucoup d'enfants, Marzyciel (Finding Neverland), Rozpustnik (The Libertine), 2005 – Charlie i fabryka czekolady (Willy Wonka and the Chocolate Factory), Gnijąca panna młoda (Corpse Bride, tylko głos), 2006 – Piraci z Karaibów. Skrzynia Umarlaka (Pirates of the Carribean: Dead Man's Chest), 2007 – Piraci z Karaibów: Na krańcu świata (Pirates of the Caribbean: At the Word's End), Sweeney Tood (Sweeney Todd: The Demon Barber of Fleet Street), 2009 – SpongueBob SquarePants (serial TV, odc. SpongueBob vs. the Big One, prem. TV 17.04.2009, tylko głos), Parnasssus (The Imaginarium of Doktor Paransssus), Wrogowie publiczni (Public Enemies) (w realizacji), 2010 – Alicja w Krainie Czarów (Alice in

Wonderland), Rum Diary (w realizacji), Rango (w realizacji, tylko głos), The Tourist (w realizacji)

Mia Wasikowska (Alicja)

Urodziła się 14.10.1983 roku w Canberze, Australia. Zaczęła występować w wieku 9 lat. Początkowo myślała o karierze baletowej. Po sukcesach w Australii zwróciła uwagę rolą nastolatki z kłopotami w serialu HBO „In Treatment". Zagrała rolę drugoplanową w „Oporze" Edwarda Zwicka i zyskała uznanie krytyki w niezależnym filmie „That Evening Sun".

Filmografia:

2004 – All Saints (serial TV, odc. Out on a Limb, prem. TV 12.10.2004, odc. Sins of the Mothers, prem. TV 22.02.2005), 2006 – Lens Love Story (kr.m.), Suburban Mayhem (Cinema: Szatański plan), 2007 – Skin (kr.m.), Cosette (kr.m.), September, Rogue (DVD: Zabójca), 2008 – I Love Sarah Jane (kr.m.), In Treatment (serial TV, 8 odc.), Summer Breaks (kr.m.), Opór (Defiance), 2009 – That Evening Sun, Amelia Earhart (Amelia), 2010 – The Kids Are All Right, Alicja w Krainie Czarów (Alice in Wonderland), Restless (w realizacji)

O twórcach filmu

Tim Burton (reżyseria)

Urodził się 25.08.1958 roku w Burbank, stan Kalifornia. Uznawany jest powszechnie za jednego z najniezwyklejszych i

najoryginalniejszych twórców współczesnego kina. Niepowtarzalność jego stylu polega na wizjonerskim łączeniu realizmu z fantazją w nieco gotyckim wydaniu oraz grozy z humorem, co przynosi mu zarówno sukcesy kasowe, jak i wysokie oceny krytyki. Wychowany w Kalifornii, studiował w California Institute of the Arts, a następnie podjął pracę animatora w studiu Walta Disneya. Pracował między innymi przy realizacji „The Fox and the Hound" i „The Black Cauldron" oraz nakręcił krótkometrażowy film „Vincent", poświęcony idolowi jego dzieciństwa, słynnej gwieździe kina grozy Vincentowi Price'owi. Film zdobył dwie nagrody na festiwalu filmowym w Chicago. Następnie powstała nowatorska krótkometrażówka „Frankenweenie", opowieść o chłopcu przywracającym do życia swego psa, oryginalnie wykorzystująca motyw Frankensteina. Kinowym debiutem Burtona była komedia „Pee-wee's Big Adventure" (wideo: „Wielka przygoda Pee wee"), która odniosła duży sukces kasowy i zyskała pochwały krytyków. Następnie powstała brawurowa komedia fantastyczna „Beetlejuice" (video, TVP: „Sok z żuka") z udziałem Michaela Keatona, Aleca Baldwina, Geeny Davis i Winony Ryder, która w pełni ukazała możliwości Burtona. Wielkim przebojem 1989 roku była mroczna ekranizacja komiksów o Batmanie, w której wystąpili Jack Nicholson, Michael Keaton i Kim Basinger. W roku 1982 powstała jej kontynuacja – „Batman Returns" (wideo: „Powrót Barmana"). Film powtórzył sukces swego poprzednika. W roku 1989 Burton utworzył Tim Burton Productions, którego zadaniem jest wspieranie jego projektów kinowych, telewizyjnych i wydawniczych. Kolejnym sukcesem reżysera była współczesna baśń „Edward Nożycoręki" z udziałem Johnny'ego Deppa, Winony Ryder i Vincenta Price'a. Potem

Burton wyprodukował niezwykłe „Miasteczko Halloween", pełnometrażowy film zrealizowany w niezwykle trudnej i wymagającej technice animacji poklatkowej oraz był producentem miedzy innymi komedii „Cabin Boy". Jest jednym z wybitnych stylistów współczesnego kina.

Filmografia:

1971 – The Island of Doctor Agor (kr.m.), 1979 – Stalk of the Celery (kr.m.), Doctor of Doom (kr.m.), 1982 – Hansel and Gretel (TV), Luau, Vincent (kr. m.), 1984 – Frankenweenie (kr.m.), 1985 – Pee Wee's Big Adventure (wideo: Wielka przygoda Pee Wee), 1986 – Alfred Hitchcock Presents (serial TV, odc. The Jar, prem. TV 6.04.1986), Faerie Tale Theatre (serial TV, odc. Alladin and His Wonderful Lamp, prem. TV 14.07.1986), 1988 – Beetlejuice (wideo, DVD, TVP: Sok z żuka), 1989 – Batman (Batman), 1990 – Edward Scissorhands (wideo, TVP: Edward Nożycoręki), 1992 – Batman powraca (Batman Returns), 1994 – Ed Wood (Ed Wood), 1996 – Marsjanie atakują! (Mars Attacks!), 1999 – Jeździec bez głowy (Sleepy Hollow), 2000 – The World of Stainboy (kr.m.), 2001 – Planeta małp (Planet of Apes), 2003 – Duża ryba (Big Fish), 2005 – Charlie i fabryka czekolady (Charlie and the Chocolate Factory), Gnijąca panna młoda (Corpse Bride), 2007 – Sweeney Todd. Demoniczny golibroda z Fleet Street (Sweeney Todd: The Demon Barber of Fleet Street), 2010 – Alicja w Krainie Czarów (Alice in Wonderland)